

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesiastica Hymnodia Libri Tres

Secchi, Anacleto

Antverpiæ, 1634

Cap. V. Animi deuotio pars est Hymnodiaë præcipua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45942](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45942)

dias & orationes, & implendi codicem suum
 verbis nostris sine attentione prolatis. Ad stare
 dæmones pfallentibus experientia conuincit, & *Dæmones*
 in Operis progressu videbimus, obseruantes, si *adstant*
 valeant aliquid à nobis obtinere, vel extraneas, *orantibus,*
 vel terrenas, vel turpes etiam suggerendo co- *& scribunt*
 gitationes. Nos, qui in medio tum bonorum tum *verba.*
 malorum constituti sumus Angelorum, studea-
 mus, ex cogitatione vtriusque obiecti tam diuer-
 si, eandem in nobis augere attentionem, vt An-
 gelis bonis lætitiā, malis autem tristitiā, no-
 bis denique vtilitatem adferamus & consola-
 tionem.

CAPVT V.

*Animi deuotio pars est Hymnodicæ
 præcipua.*

ENIXE commendatur à sacris Conciliis ani- *Deuotio*
 mi deuotio ad diuinum Officium ritè persol- *attentionis*
 uendum, eamque eodem verborum contextu *germana.*
 cum attentione coniungunt, quia altera ab alte-
 ra nescit diffidere. Vbi vna reperitur adesse, ibi
 altera magna facilitate præstò esse contendit; sicut
 illa deficiente, hæc vllò modo consistere nequit.
 Quasi dixerim duas sorores attentionem & de-
 uotionem, ambas Hymnodicæ vtilis, ambas ir-
 uicem se iuuantes & fouentes. Attentio iuuat de-
 uotionem, deuotio fouet attentionem. Cùm iam
 de attentione, nisi pro dignitate, saltem pro neces-
 sitate sit abundè dictum, nunc postulat locus, vt
 de deuotione fiat sermo; qualis nimirum illa sit,
 quibus item modis queat obtineri. Deuotionis

S

duæ

*Deuotio-
nis species
duæ.*

*Deuotio te-
nera qua.*

*Deuotionis
ratio in quo
sita.*

2.2. q. 82.
art. 1.

Aeneid. 8.

*Communemque vocare Deum, & dare vota ca-
lentes.*

& iterum:

Aeneid. 10.

Volens vos Turnus adoro.

Exod. 25.

Hinc Deus noster sicut oblationes primitiarum pergratas habebat in veteri Testamento, quantum ab vltioneis & spontaneis (verbis vocis sacri Textus) offerebantur, nullo extante de illis aut mandato aut præcepto, sed sola aliqua significatione; ita verbis magnificis illas primitias offerentes

ferentes voluit in sacra Historia nominari deuotos: *Obtulerunt mente promptissima atque deuota Exod. 35. primitias Domino, ad faciendum opus tabernaculi testimonij.*

Gaudet Deus hominum hac voluntaria & *Animi deuotio Deo grata.* prompta oblatione, cuius vim & dignitatem cognoscens noster Hymnographus, studebat omni diligentia illius acquisitioni, eamque libenter modò spondebat, modò à Deo exorabat. Spondit hanc vltroeam oblationem quando dixit: *Voluntariè sacrificabo tibi.* & quando illius in Psal. 53. se experiebatur præsentiam, statim illam Deo offerebat: *Voluntaria oris mei beneplacita fac Domine.* & quasi gloriabundus illam iactabat: *Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei.* quæ verba non ab omnibus possunt vsurpari. Multi in domo Dei habitant, quos mundus crederet arbores omni fructu bono onustas, sed verè tamen virentibus tantùm ornantur foliis, nullum intrinsecus habentes succum deuotionis. Non omnes sunt oliuæ, quæ solæ oleum habent & producant: multi namque nullum sentiunt deuotionis affectum in voluntate. At noster Dauid oliua erat, & oliua fructifera, oleum ferens deuotionis & promptitudinis ad diuinas laudes concinendas. Vt autem promptiùs alacriusque ad harum laudum incenderetur continuationem, exorare à Deo deuotionem non omittebat; cuius insigniorem orationem habemus Psalmo 62. *Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea, & labiis exultationis laudabit os meum.* Vbi attendenda est connexio quam adhibet Dauid, vt primò infusionem postulet Spiritus diuini, qui voluntatem accendens deuotionem gignat; spondet

D. Bernar.
Serm. 18.
in Cantic.

Deuotio-
nis origo
Deus.
D. Thom.
loco cit.
art. 3.

Psal. 62.

Cantic. 1.

det deinde laudum effusionem cum præcipua cordis lætitia. Urgebat D. Bernardus hanc Davidis piam exemplaremque orationis formam nostram eruditionem, quia prius infundi postulat, lauerit, postea effusionem promiserit, *Infundit prius nimirum volens, & sic effundere; nec solum infundi prius, sed & impleri, quatenus de plenitudine eructaret, non oscitaret de inanitate.* Quo exemplo reprehendit eos, qui inanis gloriæ cupiditate moti gestiunt docere, cum nondum didicerint; & esse prius canales velint, quam fuentium conchæ. Nos hinc discamus, quòd à Deo emendanda sit vera cordis deuotio. Nam à Deo ait D. Thomas testimonio D. Ambrosij in Leuiticam, tamquam à causa principali, expectanda est deuotio vera. Nisi donauerit Deus deuotionem, nullus inueniri poterit animus deuotus; proinde in Decreto Concilij posita sunt illa verba, *Quantum Deus dederit.* Sed antequam discedamus à prædicta Davidis oratione & postulatione, *Sicut adipe & pinguedine repletur anima mea, & labiis exultationis laudabo te meum,* præstat aduertere opportunam comparisonem, quam considerat diuus Bernardus in hæc verba Davidis; & aliam orationem, seu postulationem aliquando factam à Sponsa in principio suorum cum Sponso colloquiorum, dicitur dixit: *Osculetur me osculo oris sui.* Aduertit diuus Bernardus, quòd licet in verbis dissimiles sint istæ orationes, in re tamen pares & eadem processus existant. Quod postulabat Sponsa per osculum Dei, idem orabat David per illam Spiritus plenitudinem, vt ex plenitudine gratiæ, quæ ex osculo diuino, recreatus animus, promptè

& alacrior cantaret gloriam & magnitudinem
Sponsi diuini.

Quotquot fuere hac Spiritus pinguedine re-
pleti, statim eruperunt in laudes exultationis,
quarum multas, præter illas à Dauide euulgatas,
habemus & vsurpamus in Ecclesia, ad altiorem

*Deuotio
laudes ex-
citat diuini-
nas.*

& perfectiorem nostrarum laudum prosecutio-
nem. Si de priscis loquamur, qui in antiqua Syn-

agoga illustres fuerunt, celebris est in primis An-

na mater Prophetæ Samuelis, quæ omnium san-

ctorum Patrum eloquentia & scriptis celebratur,

tamquam præcipuus Ecclesiæ nostræ typus & fi-

gura, propter virtutum excellentissimas actio-

nes quas ipsa persecuta est, præsertim propter

mira exempla, ad Deum tum exorandum stre-

nuè, tum laudibus colendum, nobis tradita;

tum denique propter virum in omni genere pro-

bitatis & virtutis maximè insignem, quem sibi

& mundo toti precibus obtentum peperit. Hæc

mulier eructauit Canticum magnis laudibus co-

piofum, in signum animi grati ob tantam à Deo

impetratam prolem. Hoc Canticum; quia myste-

riis altis abundat, vtitur nostra Ecclesia in suis

perfoluendis altissimo Deo laudibus; eructauit,

inquam, cum prius plena esset deuotionis, ple-

na spiritus gratiæ. Obseruauit D. Gregorius hu-

ius mulieris plenitudinem ex conditionibus re-

rum, quas ante Cantici prolationem præmisit in

honorem Dei. Primò dicitur, quòd ad Heli Sa-

cerdotem se contulit in Silo, vt filij oblationem,

quam sponderat, exqueretur. Deinde secum

detulit quasdam res ad Sacrificium, quas diuus

Gregorius admiratur ob mysteriorum sublimi-

ratem; in quibus præcipuè obseruat elucere

*Anna ma-
ter Samue-
lis magna
deuotionis
mulier.*

*D. Gregor.
in cap. i.
Regum.*

Anna Canticum deuotionis laetitia abundat.

1. Reg. 2.

Osee 14.

Luca 1: Sanctissima Deipara & Canticum miram eructat deuotionem.

magnam altamque animi deuotionem. Oblatus tres vitulos, & farinae modios totidem, & amphoram vini. Post hæc erupit in Canticum lætitiæ plenum, dicens: *Exultauit cor meum in Domino, & exaltatum est cornu meum in Deo meo, dilatatum est os meum.* Sicut hæc verba satis ostendunt deuotionis plenitudinem; ita oblationis conditio eandem melius confirmat, ex sententia diui Gregorij. Vituli, ex vsu sacrae Scripturae Hymnos & laudes significant, iuxta Osee pronuntiatum: *Accipe bonum, & reddemus vitulorum nostrorum.* qui vituli numero tres fuerunt, quia gratias referre debemus summæ Trinitati. Vitulis adiunguntur modij farinae itidem tres, ad significandam adfuisse mentis attentionem in hac laudum oblatione & prolatione. *Nam sine farina,* ait Gregorius, *vitulum offerre qui Dei laudibus verba quidem edit, sed mentis non intendit.* Tandem coniunxit pia mulier etiam amphoram vini, quæ tunc perfectiores sunt nostræ laudes attentè prolatæ, si adsit vinum exultationis in voluntate deuota. *Igitur vitulus, farina & vinum,* concludit D. Gregorius, *laus est Dei, intellectus laudis, & laetitia deuotæ mentis.*

Si Canticorum nouæ legis attendere velimus originem, reperiemus ea venisse à plenitudine deuotionis & gratiæ. Nobilius Canticum profertur ad confirmationem, nimirum illud à sanctissima Deipara Virgine prolatum, quod in nostris quotidianis Hymnodiis læti vsurpamus: *Magnificat anima mea Dominum, & exultauit spiritus meus in Deo salutari meo.* cuius prima verba, media & vltima deuotionem cordis internam ex se declarant.

declarant ; quia ex corde non solum spiritu & gratia pleno, sed diuinitate ipsa superpleno processit. Canticum quoque à Simeone, sanctissimo sene, prolatum originem cognoscit ex interni spiritus abundantia, ob singularem gratiam visi Saluatoris Dei. Tanta tunc superabundauit sanctus senex interna consolatione, vt, omni alia huius visibilis mundi sprete magnitudine, exarscens in Deum, se totum ei deuouerit dicens: *Nunc dimittis seruum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace.* Offero tandem Canticum aliud maximæ celebritatis in Ecclesia nostra, quod in festiuioribus tantummodò solemnitatibus, ob singularem quam præ se fert lætitiã, adhibemus, *Te Deum laudamus, te Dominum confitemur*, à sanctis Ambrosio & Augustino compositum, & decantatum derepentè, diuino motis instinctu. Cùm Episcopus Ambrosius tradidisset sanctum Baptisma catecumeno Augustino, præ exultatione dixit cantans, *Te Deum laudamus, te Dominum confitemur*; cui statim, eodem Spiritu diuino impellente, concinuit Augustinus baptizatus: *Te æternum Patrem omnis terra veneratur.* & alternis procedentes versibus, Hymnum illum festiuius composuerunt; quem admodum testatur D. Ambrosius Sermone 92. si tamen ipse est illius sermonis Auctor, vbi ait: *Triumphare visus est Augustinus illa præsertim hora, in qua nouum hominem sacro Baptismate induimus, in quo vnà nobiscum, diuino quodam instinctu, Hymnum cantauimus de Christi fide.* A Deo itaque postulanda est hæc spiritus plenitudo, quæ impinguans voluntatem, illam reddat alacriorem ad diuinã laudes concinendas. Quan-

D. Simeonis Canticum singulari lætitiã spiritus copiosum.

Lucæ 2.

Canticum, Te Deum laudamus, quando, & à quibus compositum.

Deuotio est medulla Sacrificiorum.

Psal. 65.

do hæc deuotio adest, habent holocausta Hymnorum illam medullam, qua maximè delectatur dicitur Deus, iuxta Dauidis sensum: *Holocausta medullata offeram tibi cum incenso arietum.* Quæ deuotione si careant Hymni, tunc arida promissa sunt holocausta nostra.

Animi deuotio à Spiritu sancto nascitur.

Inter signa certiora, saltem uehementia cognoscendam Spiritus sancti præsentiam, quæ uerè inhabitet in corde & mente psallentis, considerem esse hæc uoluntatis deuotionem: quæ Spiritus sancti munus proprium est, afflare hilaritatem & gaudium mentibus à se repletis, quibus nil triste nilque difficile uidetur, sed cuncta, etiam ardua, redduntur suauius. Hinc Paulus Apostolus Hymnorum usum suadens fidelibus præmittit Spiritus sancti dona esse postulanda:

Ephes. 5.

Implemini Spiritu sancto, cantantes & psallentes in cordibus uestris Domino. Hoc diuino Spiritu præsentate, etiam inter acerbiora tormentata, Hymnodia hilariter & promptè exercitur.

Spiritus sancti præsentia confert lætitiã.

Inuictissimus Martyr Laurentius, dum in mediis flammis uereretur & torreretur, Hymnorum lætitiã plenos decantans dicebat: *Gratias ago Domine, quia ianuas tuas ingredi merui.*

Iob 1.

Et Iob in mediis tribulationibus lætus & hilaris, que deuotè dicebat: *Sit nomen Domini benedictum.*

Deuotionis acquirenda adiumenta.

Ad hæc uoluntatis promptam alacritatem acquirendam, cum sit donum Dei, præcipuum in oratione fundamentum constituendum est, quem admodum nouimus factum à Dauide, uti diximus superius. Deinde maximè conducit, si ipsi proponere exempla, siue antiqua, siue recentia & præsentia, aliorum qui sunt Hymnodia studio

studiosiores & alacriores. Deuotio in aliis obseruata, gignere solet deuotionem etiam in tepidis. Recolamus, quaeso, mente deuotionem prisorum Christianorum, qui adeo alacres & prompti Hymnos decantare solebant, vt aratores ipsi, vinitores, messorum, pastores, in agrorum cultura, in vinearum supputatione, in segetum collectione, in ouium pascuis, mira animi alacritate & hilaritate inuicem se prouocarent ad diuinas concinendas laudes, se inuicem inuitantes illo Hebraico verbo *alleluia*, quod idem est ac *laudate Deum*: deinde ad Psalmorum recitationem deuenientes, laeti concinebant integros Hymnos. De qua pia consuetudine testatur diuus Hieronymus, cuius verba ad nostram æmulationem referre non pigebit: *Quocumque te verteris, arator stiuam tenens alleluia decantat, sudans messor Psalmis se auocat, & curua attondens vitem falce vinitor aliquid Dauidicum canit; hec sunt in provincia carmina, he, vt vulgò dicitur, amatorie cantilene, hic pastorum sibilus, hec arma cultura.* Quis ex nobis hos affectus recogitans, posset animo tristi ad Hymnodiam accedere? Pudeat virum Religiosum aliquando esse inferiorem, ne dicam deteriorem, ipsis laicis, qui aliquando alacriores sunt ad Dei laudes in mediis occupationibus, quàm nos in medio otio & commoditatibus. Qui ad Hymnodiam accedunt inuiti quasi ad grauissimum onus, illamque explent ob solum timorem vel culpæ cui subderentur, vel pœnæ quam expectarent, eiusque optent exitum quàm citissimum, magnam irrogant iniuriam proprio statui; quia cum sint à Deo electi ad tam altum munus, quale est munus laudandi

S 5

Deum,

*Deuotio
priscorum
Christianorum.*

D. Hieron.
Epist. 17.
ad Marcellam.

Deuotiores frequentāt chorum. Deum, munus tamen oderunt & fugiunt. Quod verè deuotus est, tanta animi promptitudine chorum progreditur, vt licet de hac re nulla extaret præceptum, nullaque absentibus eius proposita pœna, nihilominus accederet, vt Deum suum laudare dignus esset.

Prælatorū exemplum vim magnā habet. Ad suscitandam hanc alacritatem & deuotionem erga Hymnodia frequentiam in subditis valdè conducet Superiorum exemplum; sed mirum hi subditis suis præire nouerint alacritatem

& deuotiores. Hinc D. Gregorius de Episcopo Pastor. p. 2. loquens dixit, *Quòd sicut alios superat honoris, ita omnibus deuotior esse debet.* Optimorum Principum & Prælatorum forma erat illa, quae

describit Hymnographus dicens: *Præuenientibus Principes coniuncti psallentibus.* En isti sicut etiam dignitate maiores, ita pietate ceteris præbant, et tempore præueniebant Hymnodia accessum. Quanta polleat auctoritate hoc exemplum in subditis, vnusquisque nostrum reddere poterit aliquod testimonium ex his, quæ sibi contingere aliquando cognouit. Ingenuè fatebor, quòd in me ceperunt non semel cognoui, conspiciens meorum Prælatorum hanc alacrem præuentionem. Erant de multis suppetere dicenda, vnum tamen hoc loco referam solum, cuius memoria in benedictione semper erit, ob præclaras animi deest, quas in eo elucere ad nostram communemque vidimus utilitatem. Hic fuit Augustinus Torniel-

Augustini Tornielli humilitas & deuotio.

lus, vir Christianæ humilitatis amator singulari vt in primis declarauit, quando tiaram Episcopalem, sibi à magno Principe oblatam, constanter recusauit, omnibus item celebrioribus doctrinis apprimè excultus, in sacra præsertim et profana

profana temporum ratione diligentissimè inda-
ganda, , vt verè dici queat illam affecutus, viam
posterioribus Chronologis aperiens, inoffenso
pede per omnia tempora excurrendi. Hic vir li-
cet maximos exantlarit labores in Opere Anna-
lium sacrorum conficiendo, eodem tempore re-
gens, tamquam supremus Præpositus, nostram
Congregationem, eidemq; post præfecturam, a-
lijs distentus grauioribus occupationibus & offi-
cijs, deseruiens; numquam tamen vsq; ad extre-
mam senectam à communi in choro Hymnodia
abesse voluit, omnem, adueniente diuinorum
Officiorum tempore, occupationem, siue stu-
diorum siue regiminis, deponens, vt cum psal-
lentibus conueniret, sæpè etiam præueniret. Tan-
ta huius insignis viri alacritas vrgebat cogebatq;
aliorum animos ad piam æmulationem. Deuotio
vnus solet alterius deuotionem suscitare, præ-
sertim quando illa in Prælati à subdito conspi-
citur, & obseruatur. Hanc deuotionem non de-
dignantur ostendere optimi vigilantesq; Pastores
Ecclesiarum, vt eandem reuocent in subditis
suis; & vtriq; valeant præmium & meritum de-
uotionis aliquando obtinere.

*Deuotio
vnus alijs
excitat de-
uotionem.*

CAPVT VI.

Vocis cordisq; feruor ex deuotione oritur.

QVIA ex bona arbore bonos produci fructus
experientia comprobatur, & Dominus noster
in Euangelio tradit, mirum ideò non erit, si ex de-
uotione, de qua fuit sermo in præcedente Capi-
te, tamquam ex bona arbore, ortum ducant fru-
ctus